

J.M.G. Leune**Nicolaes Dircx van Blanckenborgh; sergeant op het fort Henricus****Versie 10-10-2019**

Tot de militairen op het fort Henricus te Steenberg behoorde gedurende ruim 30 jaar Nicolaes Dircx van Blanckenborgh (Blanckenburgh), soms kortweg omschreven als Nicolaes Dircx. Over hem is het volgende bekend:

Datum	Gebeurtenis
ca. 1629	Hij is geboren op het fort Noordam bij Zevenbergen. Op 17-4-1683 verklaarde hij 54 jaar oud te zijn. ¹ Zijn vader was waarschijnlijk een militair met de voornaam Dirck. ² Over zijn herkomst is verder niets bekend. ³
ca. 1644	Hij begon zijn militaire loopbaan in Steenberg naar eigen zeggen in de compagnie van Hendrick Crekelaer, vermoedelijk als soldaat. Crekelaer werd in november 1644 als kapitein op het fort Henricus opgevolgd door Francois de Bouquelon de Fossez. In diens compagnie werd Nicolaes Dircx van Blanckenborgh (Blanckenburgh) op enig moment tamboer. ⁴
29-11-1655	Hij is sergeant in de compagnie van Francois de Bouquelon de Fossez op het fort Henricus te Steenberg en trouwt daar (na een ondertrouw te Strijen op 30-10-1655) als jonge man van Zevenbergen met Magdaleentje Barrevelt (Berrevelt), dochter van Jan Jansen Barrevelt en diens eerste echtgenote, Judith Adriaensdr. van Son, dan wel diens tweede echtgenote, Margaretha Eeuwoutsdr. Schut. ⁵
24-05-1658	Hij verblijft als sergeant op het fort Henricus. ⁶
12-08-1662	Idem. ⁷
1666	Tussen maart en september van dat jaar komt zijn compagnie onder het bevel van Dirck Laignier.
1670-1672	Hij verblijft met zijn compagnie in mei 1670 in Aardenburg en vanaf oktober 1670 tot vermoedelijk medio april 1672 in Sluis. ⁸
17-04-1672	Hij vertrekt met zijn compagnie uit Sluis naar Arnhem, nog steeds als sergeant. ⁹
26-03-1674	Zijn compagnie verblijft weer op het fort Henricus. ¹⁰
11-07-1674	Zijn compagnie verblijft te Ieper. ¹¹
1675	Hij wordt vermeld als vaandrig van de compagnie van Louis de Bouquelon de Fossez. Diens compagnie verblijft in elk geval op 22-2-1675, 23-2-1675, 9-3-1675 en 26-3-1675 in Nieuwpoort in Vlaanderen. ¹²
22-02-1675	Hij ondertrouwt te Steenberg (vermeld als “van den Noordam”) en trouwt elders (met attestatie van Steenberg d.d. 10-3-1675) met Maria van Wijngaerden, gedoopt te Steenberg op 4-9-1639, dochter van Adriaen Govertse van Wijngaerden (licentmeester te Steenberg) en Maeijken de Vos. Zij was weduwe van de licentmeester en chirurgijn Ewout Jansen Berrevelt (Barrevelt), die in Steenberg op 21-8-1673 werd begraven. Deze was een zoon van Jan Jansen Barrevelt en diens tweede echtgenote Margrieta Eeuwoutsdr. Schut. ¹³ Door zijn tweede huwelijk wordt Nicolaes Dircx van Blanckenborgh mede-eigenaar van diverse huizen in Steenberg en geraakt hij “in goede doen”.
23-02-1675	Hij komt met zijn tweede echtgenote huwelijkse voorwaarden overeen. ¹⁴
24-01-1676	Samen met zijn tweede echtgenote koopt hij voor fl. 130 de helft van 7 gemeten weiland in het Oudland van Steenberg, gelegen in de Krabben. ¹⁵
09-12-1676	Hij verkoopt samen met zijn tweede echtgenote voor fl. 975 het huis “De Sonne” in de Damstraat [aan de noordzijde]. ¹⁶
24-04-1677	Zijn compagnie verblijft weer in Ieper. ¹⁷
19-06-1677	Zijn tweede echtgenote overlijdt in Ieper en wordt in de geref. kerk van Steenberg begraven waarvoor viermaal wordt geluid en fl. 11 en 10 stuivers voor wordt betaald. ¹⁸
22-09-1677	Hij verkoopt uit de nagelaten bezittingen van zijn tweede echtgenote voor fl. 132 en 10 stuivers twee “hutten” [eenvoudige huizen], gelegen aan de noordzijde van de Oude Vest. ¹⁹
26-10-1679	Hij legt een verklaring af over het overlijden (op een niet vermelde datum) op het fort Henricus van Dorothea Jans, echtgenote van Thielman Schets, soldaat op het fort toen zij overleed. ²⁰
07-12-1679	Hij koopt voor fl. 250 een huis in de Kaaistraat (Damstraat), gelegen naast het huis van de commandeur. ²¹

22-01-1681	Hij koopt voor fl. 216 een huis in de Berenstraat met de helft van de gang aan de oostzijde. ²²
27-02-1681	Hij verkoopt voor fl. 324 een huis aan de zuidzijde van de Damstraat, ooit eigendom van zijn tweede echtgenote en haar eerste echtgenoot. Dit huis werd aan de huurder verkocht. Een poging om dit huis aan deze te verkopen op 22-9-1677 mislukte. ²³
09-02-1682	Hij legt voor de schepenbank van Steenbergen, wonend binnen de stad, een verklaring af over een toezegging die de toenmalige commandant van het fort, Francois de Bouquelon de Fosse, had gedaan aan de zoon van de door een ongeval (in het jaar 1662) omgekomen koetsier van De Fosse. De zoon zou na het overlijden van De Fosse fl. 100 ontvangen, maar in diens testament bleek hierover niets genoteerd te zijn. ²⁴
29-06-1682	In de staat en inventaris opgemaakt na het overlijden van Matthijs de Bouquelon de Fosse werd genoteerd dat Nicolaes Dirck van Blanckenborgh aan de overledene een lening had verstrekt van fl. 925. Inclusief rente had hij nog fl. 1033 tegoed. De genoemde boedel was belast met vele schulden. ²⁵
17-04-1683	Hij legt voor de schepenbank van Steenbergen een verklaring af over de militaire loopbaan van Adriaen Coens (mede-burger en inwoner van de stad) die gedurende 36 tot 37 jaar [vermoedelijk vanaf ca. 1646] respectievelijk als chirurgijn, kapitein des armes en sergeant meestal werkzaam was op het fort Henricus en die hij, eerst als tamboer en later als sergeant, gedurende 31 jaar heeft meegemaakt (zie bijlage 3). ²⁶
17-04-1685	Hij is omschreven als "gereformeerd" [= gepensioneerd] vaandrig. ²⁷
03-12-1685	Hij leent fl. 100 van de diaconie van de gereformeerde kerk van Steenbergen tegen een rente van 5 % per jaar. Hij stelt als onderpand een weiland in de stad achter het stadhuis, noordelijk grenzend aan de stadswallen. ²⁸
04-09-1691	Nicolaes Dirck van Blanckenborgh (Blanckenburgh) is in Steenbergen begraven. Zijn nalatenschap is vermeld op 29-11-1691 (zie bijlage 1). ²⁹

Uit het eerste huwelijk van Nicolaes Dirck van Blanckenborgh (Blanckenburgh) en Magdaleentje Barrevelt (Berrevelt) kwamen de volgende kinderen voort die in Steenbergen gereformeerd werden gedoopt (NB: van de drie eerstgenoemde kinderen is bekend dat ze op het fort Henricus zijn geboren; dat geldt vermoedelijk ook voor het laatstgenoemde kind, al is dit in het doopboek niet genoteerd):

- a. Dirck, 21-8-1656; getuigen: kapitein De Fosse [Francois de Bouquelon de Fosse], Crijn Arissen Bleek [stiefvader van moeder Magdaleentje Barrevelt], Eva Jans en Willemijntje Jans; hij is jong overleden.
- b. Judith Margrieta, 25-2-1658; getuigen: Willem Scheffer [luitenant], Jan Janssen Barrevelt [grootvader van moederszijde], mevrouw De Fosse [Judith Gohier] en Margrieta Schuts [grootmoeder van moederszijde]; zij werd op 3-7-1683 met attestatie van Bergen op Zoom lidmaat van de geref. kerk van Steenbergen;³⁰ zij leefde nog op 28-11-1691 en was toen ongehuwd.³¹
- c. Johannes, 24-11-1659; getuigen: Simon Stoffelsen Dijkman, Adriaen Coens, Francijntje Jans en Adriaentje Coens; door belijdenis werd hij op 23-9-1684 lidmaat van de geref. kerk van Steenbergen;³² hij ondertrouwde te Steenbergen op 29-12-1685 en trouwde daar op 15-1-1685 met Margrieta Sellaren (Sellaer), jonge dochter van Bergen op Zoom; zij testeerden in Steenbergen op 3-4-1688, hij omschreven als chirurgijn;³³ hij werd in Steenbergen op 14-4-1688 begraven.
- d. Dirck, 1-4-1663; getuigen: Crijn Arentsen Bleek en Maria Adriaensen van Wijngaerden [de latere stiefmoeder van de dopeling]; hij werd chirurgijn in Oud-Vossemeer; op 29-1-1686 ondertrouwde hij te Steenbergen als j.m. van fort Henricus en wonend in Oud-Vossemeer (vermoedelijk huwde hij daar; de geref. kerk van Steenbergen verstrekte op 20-2-1686 een attestatie) met Susanna Coesermans, j.d. van Willemstad en toen wonend in Steenbergen, vermoedelijk dochter van Josua Coesermans en Lijsbeth Segers; zij deed in Steenbergen gereformeerd belijdenis op 13-4-1686;³⁴ hij overleed in Oud-Vossemeer in 1707.

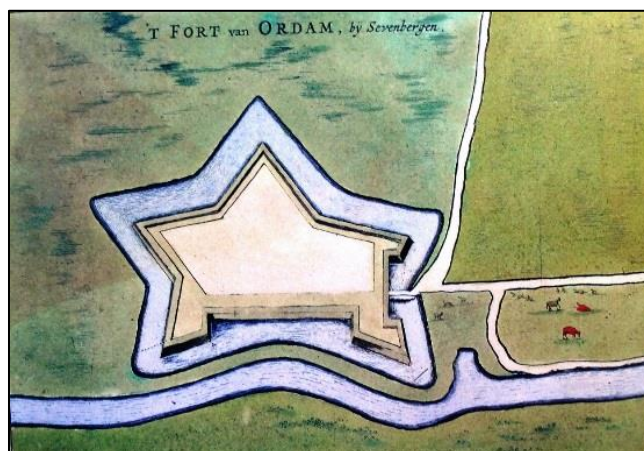
Het tweede huwelijk van Nicolaes Dirck van Blanckenborgh (Blanckenburgh) bleef kinderloos.

So Maria van Wijngaerden, in haer leven
huysvrouw van D. Nicolaes van Blanchenberg,
Vreemde van Comp^m van D. Seer Cap^m des Joffe
Bij Secker Acte, indare den 26. Merel 1675, ge
passert voorden Notaris Jan Vinck ende secker
getuygen binnen dese Stadt, uyt sluytende de Wess
camer alhier, tot Voogt over haer nagelaten kinders
hert gestelt den persoon van Abraham Bollact
ende tot Toesieder, D. Seer Predicant Steganius Vrij,
met macht om voor haer lieden doot wederom ande
persoonen daer toe in haer plaetse te mogen verkiezen:
Ende dat gemeltes D. Seer Predicant Vrij van sijn sijde
daer inne comt te difficulteren, als ten respecte van
sijn Ecclesiastieque Bedieninge in sodanige Toesicht
ende wericklycke af tainen sul tinende onge sounde
ende excusable te sijn: Ende daer en boexen oordeelende
beter te wesen dat niemant vande Bloetwer wanten dese
voors^h kinderen deselve toesicht op hem quam te vernem,
die oock sulox met minder opspraechen en suspitie
soude connen doen, dan den sijnen D. Seer Vrij, die
den Volles Oom van voorn Voogt is, en de gemeltes
Wessch geen sinte bestacende, Soo is dat D. Seer
Zillis de Nede, Leutnant der Stadt Bergsch op den
Zoom, en Cousin van meergesijde Wessch, ten

over faas en met-goetwonden vanden opgemelten —
 Hendrig Blanchenburg, dezoonsvader van deselve —
 Weesen, Bet voorn Toespiender Ampt, in plaetse —
 van voorn Dico Medicant Vanj Bidsen Dert —
 aengenomen, als denwelcken des voors^d Bred —
 Vanj verclaerde inas by die qualiteijt seker hadde —
 geamplactert, voor sijn overlijden, uijtracht vande —
 voors^d Notariats Acte, doeg evenwel in sijn Aede —
 daertoe soude hebben verhofen. Aldus gedaen —
 en onderteekent binnen Starbergch den 20^{en} —
 Julij 1677.

Stephanus Vanj *Stend*
 A. Kollard Meekad. v. Blanchenburg

My presons
Stend
 1677

Het fort Noordam bij Zevenbergen. ³⁵

Bijlage 3: Verklaring over de militaire loopbaan van Adriaen Coens
Bron: WBA, OraS, inv. 1740, fol. 20, 17-4-1683

29.

Wij Diderick van Hogendorp, Drossaert,
 ende Schout, Johan Corneliss' Amels, ende Gerrit van
 Wesselmick, Schepenen der Stadt ende Landen van Steubergem,
 make hier kennelijck dat voor ons sijn verdoenre ende god-
 compardert, Nicol' als Blanc hurburgs out Vierenwysichs, -
 ende Baurstevens v' de Moijer, out outwert Vissichs Haven,
 Bep'or Borgers ende Huwoonders deser Stadt; Dewelcke toe Instan-
 tie, ende verzoeker van Arij Coens, mede Borgers ende Hu-
 woonders alhier, hebben verstaet Waerachtich te sijn dat
 denelken M^r. Arij Coens, onder de Compagnie vande Strens
 Cener h'laer, des fossiz, en Bonick, soo als Chirurgyen, Capt?
 des Arms, ende als Sergiant gedient best den tyt van
 outwert Seffendartich w' Soevenudartich Haven, godder
^{sy dopen}
 voor ^{de} ~~de~~ d'eer van dien, dat sy van Jonge aff aerde op het
 fort Americus outwert deser Stadt gelyen, alwaer de voor-
 noemde Capit' vuren den middelen tyt in garnisode
 hebben gelyen, hebben gewout, ende dat hij eerste depo-
 nent den tyt van Eiuendartich Haven, soo als Cambord
 ende Sergiant onder de voornomde Compagnie, beridderic
 ben Requiant best gelyen ende gedient; Ende den Tweeden
 deponent den tyt van Aest Haven. Ende daer omme vant
 gien' verdoen is noch godde' Remisse sijn adbboud'; -
 Soo Waerachtich mede beide deponentes, Gode Almac-
 tich behpen; Soe ten Oircond' ist zeyd der voors. v'v'v'
 Stadt hier onder opgedrucht, ende door den Secretaris onder
 teyckent op den Sonnev'ntwintden April des sijn' Boudet sijn
 facturatie. W.

(3)

 Diderick van Hogendorp

Gewesselind

 Nicolo Blanc

Afkortingen

att.	attestatie
h.v.	huwelijkse voorwaarden
HGS	archief van de Hervormde Gemeente Steenberg (in WBA archiefnr. 957)
inv.	inventaris
NaS	notarieel archief Steenberg (in WBA archiefnr. 909)
OraS	oud-rechterlijk archief gemeente Steenberg (in WBA archiefnr. 906)
otr.	ondertrouw
tr.	trouwde
WBA	West-Brabants Archief (te Bergen op Zoom)
ZA	Zeeuws Archief (in Middelburg)

Noten

- ¹ WBA, OraS, inv. 1740, fol. 29, 17-4-1683.
- ² Bij de inschrijving van zijn eerste huwelijk (zie verderop) is hij genoteerd als een jonge man van Zevenbergen, maar bij zijn tweede huwelijk is vermeld dat hij afkomstig was van het fort Noordam. Dit fort beschikte niet over een kerk. De militairen van deze kleine Staatse vesting gingen naar de (gereformeerde) kerk in het nabijgelegen Zevenbergen. Voor de geschiedenis van het fort Noordam wordt verwezen naar: W.A. van Ham, De vesting Klundert en de vesting Zevenbergen, in: J. Snee e.a. (red.), Atlas van historische vestingwerken in Nederland; Noord-Brabant, Utrecht, 1996, p. 108.
- ³ Doopgegevens van Zevenbergen zijn pas overgeleverd vanaf het jaar 1643.
- ⁴ WBA, OraS, inv. 1740, fol. 29, 17-4-1683.
- ⁵ Magdaleentje Barrevelt werd op 24-12-1655 lidmaat van de geref. kerk van Steenberg met att. van Strijen (HGS, inv. 1). Margaretha Schuts hertrouwde met Corijn Arentsen Bleeck (WBA, OraS, inv. 1739, fol. 102, 21-6-1679).
- ⁶ WBA, NaS, inv. 41, 24-5-1658.
- ⁷ Idem, inv. 42, 12-8-1662.
- ⁸ ZA, Herv. Gemeente Sluis, inv. 147, Lidmaten Sluis 1658-1700.
- ⁹ Idem.
- ¹⁰ WBA, NaS, inv. 43, 26-3-1674.
- ¹¹ Idem, inv. 43, 11-7-1674.
- ¹² Idem, inv. 51; in de vermelde aktes (zie de genoemde data) wordt Nicolaes Dirxten van Blanckenborg steeds omschreven als vaandrig van Louis de Fosse. Laatstgenoemde is de oudste zoon van Francois de Bouquelon de Fosse. Dat er toen Staatse militairen verbleven in Nieuwpoort (en Ieper) was een uitvloeisel van een defensief verbond tussen de koning van Spanje, Karel II, heer van de Zuidelijke Nederlanden, en de Republiek der Verenigde Nederlanden. Op 16 oktober 1673 verklaarde Spanje de oorlog aan Frankrijk (zie: F.J.G. ten Raa, Het Staatsche leger, 1568-1795, deel VI, Den Haag, 1940, p. 6-7).
- ¹³ Ewout Jansen Berrevelt (Barrevelt) en Maria van Wijngaerden lieten in Steenberg de volgende kinderen gereformeerd dopen: de tweeling Adriaen en Johannes (24-6-1663) (beiden jong overleden), Adriaen (18-1-1665; vermoedelijk begraven op 24-5-1666), Johannes (20-2-1667) en Margrieta (19-4-1671; begraven op 7-5-1671). Op 1-2-1686 is nog een kind vermeld dat toen jonger was dan 25 jaar (WBA, OraS, inv. 1741, fol. 7v). Zoon Johannes Berrevelt (Barrevelt) was net als zijn vader chirurgijn in Steenberg. Hij deed in de geref. kerk aldaar belijdenis op 24-12-1687 (WBA, HGS, inv. 2, fol. 47v) en was in deze kerk diaken op 9-3-1695 (idem, fol. 74). De diakonie van de geref. kerk van Steenberg betaalde hem voor het verzorgen van de diakonie-armen in de jaren 1689 en 1690 fl. 34 per jaar en in de periode 1691-1695 fl. 39 per jaar (WBA, HGS, inv. 2, o.m. fol. 74v). Zijn echtgenote werd in Steenberg op 27-11-1693 begraven en hij op 20-7-1699.
- ¹⁴ WBA, NaS, inv. 51, 23-2-1675.
- ¹⁵ WBA, OraS, inv. 1532, fol. 2.
- ¹⁶ Idem, fol. 51. De naam van dit huis werd later veranderd in "De Kleine Leeuw" (Hans Slokkers, Binnen de wallen; geveltekens, namen van huizen, straten en percelen van historisch Steenberg, Steenberg, 2003, p. 107).
- ¹⁷ De adelborst van de compagnie van Louis de Fosse, Geraert Woutersen Hartoghsvelt (geb. Puttershoek, weduwnaar van Janneken Roelants), ondertrouwde toen in Steenberg, garnizoen houdend in Ieper.
- ¹⁸ WBA, HGS, inv. 553; WBA, NaS, inv. 51, 20-7-1677 (zie bijlage 2). Als voogden van haar kinderen (uit het eerste huwelijk) werden vermeld: Abraham Bollaert [die gehuwd was met Janneken Berrevelt] en (de predikant) Stephanus Vaij. Dat zij in Ieper is overleden is vermeld in een Steenbergse schepenakte uit

1687 naar aanleiding van een geschil tussen Nicolaes Dircx van Blanckenborgh (Blanckenburgh) en Hendrik Spoor over de afhandeling van de boedel van Maria van Wijngaerden, tien jaar later (WBA, OraS, inv. 1059).

¹⁹ WBA, OraS, inv. 1532, fol. 87.

²⁰ Idem, inv. 1739, fol. 126v, 26-10-1679. Dorothea Jans en Thielman Schets ondertrouwen in Steenberg in september 1651. Zij was een dochter van Johan Vrijmoet en Pierijntien Hendricx. Nicolaes Dircx van Blanckenborgh (Blanckenburgh) was getuige bij de doop van hun dochter Aeltjen Schets te Steenberg op 6-1-1653. Thielman Schets was op 26-10-1679 sergeant in de compagnie van Charles Loncque, toen in het garnizoen van Maastricht.

²¹ WBA, OraS, inv. 1532, fol. 172.

²² Idem, fol. 225.

²³ Idem, fol. 232.

²⁴ WBA, OraS, inv. 1739, fol. 219v-220. De overleden koetsier was Cornelis van Rijckevorsel en diens zoon was Jannis van Rijckevorsel.

²⁵ WBA, HGS, inv. 2, fol. 30-33.

²⁶ WBA, OraS, inv. 1740, fol. 29, 17-4-1683.

²⁷ WBA, NaS, inv. 53, 17-4-1685.

²⁸ WBA, OraS, inv. 1740, fol. 195; WBA, HGS, inv. 2, fol. 39.

²⁹ WBA, NaS, inv. 75, 29-11-1691.

³⁰ WBA, HGS, inv. 2, fol. 37.

³¹ WBA, NaS, inv. 75, 29-11-1691.

³² WBA, HGS, inv. 2, fol. 39v.

³³ NaS, inv. 47, 3-4-1688.

³⁴ WBA, HGS, inv. 2, fol. 41v.

³⁵ Stedenatlas van Frederick de Wit, Amsterdam, 1698, p. 208.